

FORÆLDREANSVARSLØVEN – DEN SVÆRE OPDRAGELSE

Af Mette Brandt
Kandidat i pædagogisk filosofi

Loven om forældreansvar bryder med det tidligere myndighedsbegreb. Forældre får ikke længere i samme grad delegeret myndighed af staten men modtager snarere statens anerkendelse af deres forældreskab – som et samarbejde.

Uden samarbejde mellem to forældre – intet defineret forældreskab. Intet er for godt, for skidt eller for plat. Det er overladt til det enkelte forældrepar selv at definere forældreskabet, heri blander staten sig ikke.

Loven har indlagt processuel skadevirkning hvis samarbejde, samvær eller barnets inddragelse i sagen ikke ønskes af den ene part. Loven agerer nu norm – norm om samarbejde. Der skal samarbejdes til barnets bedste, siges der, og med forskellige førstehjælpeforanstaltninger siden tvangsteknikker, som tvungne deleordninger og tvungen fælles forældremyndighed, skal forældrene rette sig mod normen.

Politikernes intention med loven var at nedtone voksenperspektivet og betone børneperspektivet. Hermed motivere til det samarbejdende forældreskab mod barnets bedste; retten til begge forældre.

Barnets bedste er sat op for forældrene som den gulerod og motivation der skal få opdragelsesprojektet til at lykkes. Hertil kan myndigheder og domstole nu kun gå ind i processen og tilbyde forældrene hjælpeforanstaltninger i et pædagogisk opdragelsesprojekt hvor kun den samarbejdende retorik er på dagsordenen.

Forældreansvarsloven afstedkommer derfor to meget vanskelige opdragelsesprojekter;

- opdragelsen af forældrene
- forælderrollen som opdrager når der ikke forefindes samarbejde men kun tvangsordninger

God gammel disciplinær opdragelse er igen blevet moderne. Det blev det således med forældreansvarsloven. Opdragelsen handler om at få de `umyndige` til at tage myndigheden på sig.

Når forældre ikke kan finde ud af at dele det fælles barn på egen hånd bliver det pædagogiske projekt i statsforvaltningen, at få forældrene til at erkende egen myndighed og tage den på sig.

Lykkedes det ikke ved mægling eller rådgivning tvinges forældrene til samarbejde. Dette fordi den juridiske myndighed ikke længere skal afgøre en konflikt i familien men skal stadfæste normen.

Forældrenes vilje, den befinder sig i statens bukselomme. Barnets bedste er den

dokumentation staten skal bruge for at styre forældreopdragelsen.

Men en sådan opdragelse er vanskelig. At få to viljer til at ville det samme i en magtkamp om barnet er et vanskeligt projekt. Det vanskeliggøres yderligere af at forældreparret jo har erkendt, idet de ikke lever sammen og sagen ligger på statsforvaltningens skrivebord, at deres viljer ikke tidligere har fulgt den samme vej.

En yderligere vanskelighed er den procesorienterede sagsbehandling i statsforvaltningen hvor barnet sættes i centrum. Her er det ikke hvad familien kom med der er betydningsfuldt men kun hvad familien kan blive til. Hvad der end måtte være gået før, det være sig forbrydelser forældrene har begået mod hinanden, fysisk vold, psykisk terror eller måske at forældrene aldrig har boet sammen eller haft et samliv, familien ikke tidligere har indrettet sig i et ligestillingsbillede, mv., tillægges ingen særlig betydning i den pædagogiske fremadrettede opdragelse men er noget man må komme over af hensyn til barnets bedste.

For forældrene gives der kun en vej – enten gør I det frivilligt på statens måde eller også tvinger staten jer til at gøre det på statens måde. Hermed foretager staten tvangsforanstaltninger der overskrider enhver menneskelig integritet. Hverken børn eller voksne i familien kan vide sig sikker på hvad der venter i den procesorienterede sagsbehandling hvor magtkampen kan køre på sit højeste og familien få svært ved at indrette livet ud fra andre forhold. Et voksent menneske tvinges på en vej der fra den enkeltes perspektiv må føles som et magtovergreb hvis overbevisningen om at familiens bedste ikke stemmer overens med statens afgrænsede form. En form der kun kan udfyldes af den normale familie.

Staten indsætter forældrene til at forestå ansvaret for børnene og det gør staten på dens egne præmisser – adfærdsreguleret forældreopdragelse. Forældrene bindes til hinanden kun via barnets genetiske ophav og uanset deres modsatrettede indstilling.

Hvordan forældrene herfra lever op til dette ansvar henvises de selv til men de skal samarbejde.

Den svære opdragelse opstår når en familiens kapacitet ikke rummer samarbejdsnormen og den procesorienterede sagsbehandling og underlægges tvangsforanstaltninger. Den svære opdragelsesfunktion forældrene har kompliceres yderligere af, at barnet også er medspiller i magtkampen og kan inddrages i sagen. Denne opgave kan være ganske svær.

Den procesorienterede sagsbehandling der aldrig træffer endelige afgørelser men som normativ teknik kun kan ligestille forældrene og tilbyde samarbejdsnormen stiller familien meget sårbart. Kun magtkampen er fundament. Magtkamp mellem forældre - og forældre og børn kan til stadighed gødes og holdes i live. I en foranderlig verden med mange og hurtige skift kan en sag altid genoptages ud fra ændrede forhold hvilket betyder at samværssituationen eller bopælssituationen kan ingen vide sig sikker på. Herfra kan livet ikke

indrettes eller opdragelsesrammer sættes op.

Børnene holdes inde i denne magtkamp ved at være i centrum for alle beslutninger og er det eneste lim der binder noget sammen. Hvis barnet er centrum for forældrenes indretning og deres konflikt og der ikke forefindes samarbejde er der kun en opdrager tilbage; barnet.

Enhver der kender børn, har børn eller på anden vis har været i berøring med børn og unge må vide hvilken svær opdragerrolle forældrene sættes i hver for sig og hvilken barndom der kan tilbydes i hvad statsforvaltningen betegner; den procesorienterede behandling.

Hvordan kom den liberalistiske frihedsretorik og styringsform lige til at omhandle en omsiggribende statslig regulering, kontrol og disciplinering af borgeren?

Svaret kunne være at det skete med velfærdssamfundets definering af borgerne ud fra ensheden om hvad der er godt, også for den enkelte. Således ens rettigheder, ens perspektiv, ens mål, ens forståelse af godheden mv.

Hvad velfærdssamfundet glemmer er at det bedste aldrig er mere og andet end historiske formulerede konstruktioner – der ikke kan tvinges frem og derfor kan synes langt væk i den konfliktuelle – ikke normale – familie.

Loven fremstår IKKE til det konkrete barns bedste hvilket heller ikke er den sande politiske hensigt – dagsordenen er en helt anden viklet ind i spind og politiske magtkampe i samfundet. Derfor;

- Giv forældreskabet tilbage til forældrene – forældreansvar er ikke børneansvar
- Giv domstolene autoriteten tilbage således at der kan foretages skøn og vurdering i helt konkrete familier der ikke underlægges normative forhåndsbestemmelser om tvungne ordninger
- Stop den tvungne procesorienterede sagsbehandling og den ensrettede forældreopdragelse
- Stop den normative lovteknik og dens tvangsforanstaltninger
- Sæt familien og dens forhistorie i centrum – ikke barnet isoleret set.